Romano Boodos

YHTEISKUNTAA PALVELEVA ERIKOISLEHTI

19 06

Irtonro: 2 euroa.
Ei muita kuluja, keräyksiä tms.

.CA63

ROMANO MISSIO
Vilppulantie 2 C 4
00700 HELSINKI

Myyntiaika
maalis - toukokuu

Nro 1/2015

Anette Lindström työskentelee projektikoordinaattorina Au Mensa -hankkeessa, jossa kerätään tietoa romaninuorten arjesta ja kuullaan heidän odotuksiaan ja unelmiaan. Tilan antaminen nuorten äänelle on oven avaamista tulevaisuudelle.
s.7

PÄÄKIRJOITUS

Kuuleeko kukaan

Romano Mission toiminnan juurista on tunnistettavissa, että on ollut ihmisiä, jotka ovat kuulleet romanilasten ja romaniperheiden avuntarpeen ja lähteneet vastaamaan.

Toiminta on saanut alkunsa 110 vuotta sitten. Ensimmäisinä vuosina työ oli hengellistä ja sosiaalista auttamista. Perustettiin muun muassa koditomien koti. Perheitä autettiin kotiasioiden hoidossa ja lasten kasvatuksessa.

Toiminta on kokenut vuosikymmenien aikana monia muutospaineita, ja toimintaa on näin ollen myös kehitetty ja muutettu. Ensimmäinen lastenkoti avattiin vuonna 1910. Romanilasten hyväksi yhdistyksellä oli jopa romanikoulu, joka alkoi pyhäkouluna.

Turvallinen elämä on lasten ja nuorten oikeus. Aikuisiän hyvinvointia luodaan jo lapsen varhaisina vuosina. Sen vuoksi on tärkeää antaa aikaa lapsuudelle ja ja arvoa kasvatukselle ja mahdollistaa näin turvallinen kasvuympäristö.

Romano Missio on elänyt monien muutosten läpi ja samalla tehnyt arvokasta lastensuojelutyötä ja hengellistä ja sosiaalista auttamistyötä.

Vuoden 2011 alussa voimaan tullut uusi lastensuojelulaki toi odotetun muutoksen suomalaiseen lastensuojelun sijaishuoltoon. Laissa perhehoito määritellään sijoitettujen lasten ensisijaiseksi hoitomuodoksi. Jo aikaisemmin oli tehty lakimuutos, joka korostaa ennaltaehkäisevien toimenpiteiden merkitystä lapsen kasvun ja perheiden kasvatuksen tueksi.

Sijaishuollossa tarvitaan uusia tapoja toimia. Eduskunnassa on juuri nyt keväällä käsittelyssä lastensuojelua ja perhehoitoa koskevia muutoksia uudeksi perhehoitolaiksi ja laiksi perhehoitajalain kumoamiseksi. Näillä muutoksilla on vaikutuksensa myös Romano Mission toiminnan strategiointiin ja tavoitteiden asettamiseen.

Toivon, että lapsen etu on aina lähtökohta ja tavoite. Tavoitteena tulee olla lasten ja nuorten syrjäytymisen ennaltaehkäiseminen. Lapset ja nuoret tarvitsevat turvallisia vierelläkulkijoita, jotka kuulevat avuntarpeen. Lasten ja nuorten tulee voida tuntea, että heitä rakastetaan ja arvostetaan suorituksista riippumatta.

Olen kiitollinen siitä ajasta, jonka olen saanut olla mukana yhdistyksen toiminnassa. On aika jättää puheenjohtajan tehtävät ja nähdä ympärillä olevat uudet haasteet. Romanien parissa ja kanssa haluan työtä jatkaa, siihen on siemen sydämeeni kylvetty jo äidin esimerkin myötä.

Toivotan Jumalan runsasta siunausta ja menestystä Romano Mission kaikille työntekijöille ja lämmin kiitos Hebr. 2: 13 ajatuksin. Siinä kehotetaan panemaan uskallus Häneen, Jeesukseen!

LEENA RAUHALA
kansanedustaja

Romano Missio ry.

Vilppulantie 2 C 4, 00700 Helsinki
Puh. (09) 351 1366, fax (09) 345 2517

HALLITUS 2015

Väinö Lindberg, sosiaalineuvos — puheenjohtaja
Esa Ellala, sosiaalineuvos — varapuheenjohtaja
Jeppe Isberg, yrittäjä
Malla Laiti, erikoissuunnittelija
Tarja Sassi, perhetyön johtaja
Ulla-Maija Nikula, toiminnanjohtaja

Varajäsenet
Arto Antturi, kirkkoherra
Marita Korp, sihteeri
Leo Tolonen, toimitusjohtaja

KESKUSTOIMISTO
toimisto@romanomissio.fi

Tuula Åkerlund — toiminnanjohtaja, tuula.akerlund@romanomissio.fi
Mervi Pamukci — toimistosihteeri, mervi@romanomissio.fi

SOSIAALI- JA DIAKONIATYÖ

Toimisto — Puh. (09) 351 1366
Alida Friman — (toimistolla ke. ja pe. päivinä)

MUUTOKSEN VUORO vankilaprojekti 2015-2016

Tuula Blomerus, projektikoordinaattori, palveluohjaaja
tuula.blomerus@naistenvuoro.fi GSM 044-3007815

Maria Huusko, palveluohjaaja
maria.huusko@naistenvuoruo.fi GSM 050-4008996

Senja Valentin, palveluohjaaja
senja.valentin@naistenvuoruo.fi GSM 045-1824104

PÄIVÄKUMMUN LASTENKOTI

Johtaja Hanna Pekonen
Hyväneula, Mieholantie 158, 16800 Hämeenkoski
Puh (03) 764 1501, fax (03) 764 5002
paivakumpu@romanomissio.fi

KOTIMÄEN PIENRYHMÄKOTI

Johtaja Susan Ihanainen
Kotimäentie 213, 04150 Martinkylä
Puh. (09) 294 4492, Fax (09) 294 4493
kotimaki@romanomissio.fi

ROMANINUORTEN OPINTORAHASTO

Danske Bank FI7680001400080033 DABAFIHH
Merkintä: Lahjoitus/opintorahasto

TÄSSÄ NUMEROSSA

Euroopan romaniuhreja muistettiin	3
Onnea 60 - vuotiaalle!	4
Peileinä toisillemme	5
Omana itsenä toisten joukossa	6
Romaninuoret pääsevät ääneen	7
Romaniehdokkaita eduskuntavaaleissa	7
Romanitietoutta	8
Romanipolitiikasta romanien politiikkaan	9
Suomen romanien kansalaisoikeudet	9
Rudi Roth – tummien tuntojen tulkki	10
Romaninaiset Suomen Turussa	11
Toiminnanjohtajan palsta	11
Naisten vuorosta Muutoksen vuoroon	12
Olisiko sinusta rinnalla kulkijaksi	12

Euroopan romaniuhreja muistettiin

Vainojen uhrien muistopäivänä, 27.1.2015, tuli täyteen 70 vuotta Auschwitzin keskitysleirin vapauttamisesta. Helsingin juutalaisen seurakunnan järjestämässä kutsuvierastilaisuudessa huomioitiin myös romaniuhrit.

Henry Hedman sytytti Helsingin synagogassa kynttilän romaniuhrien muistoksi 27.1. Päivänä tuli täyteen 70 vuotta Auschwitzin keskitysleirin vapauttamisesta.

Kynttilän romaniuhrien muistolle sytytti hausjärveläinen yliopisto-opettaja Henry Hedman, joka on Suomen ja Euroopan romanien edustaja Auschwitz-Birkenau-säätiön kansainvälisessä komiteassa.

”On hienoa, että Suomen juutalaisyhteisö huomioi ensimmäistä kertaa näkyvästi myös toisen maailmansodan romaniuhrit. Usein heidän kärsimyksensä on jäänyt mainitsematta. Kuitenkin romaneja kuoli uusimpien tietojen mukaan joukkosurmissa yli miljoona. Suomen valtio ei onneksi luovuttanut Saksaan kansalaisiaan”, Henry kertoo.

Juhlapuhuja tasavallan presidentti Sauli Niinistö totesi Auschwitzin vapauttamisen merkinneen yhden historian mustimman hetken käännekohtaa. Hän ilmaisi huolensa ympäri Eurooppaa kasvavasta antisemitismistä ja rasismista sekä haastoi kansainväliset yhteisöt, valtiot ja jokaisen yksilön tekemään töitä näiden ilmiöiden ennaltaehkäisemiseksi ja kitkemiseksi.

Ei koskaan enää

Helsingin juutalaisen seurakunnan puheenjohtaja Yaron Nadbornik kertoi puheenvuorossaan mm. seuraavaa:

”Holokausti oli niin valtava tapahtuma ja osoitus ihmismielen mahdollisuuksista absoluuttiseen pahuuteen, niin mieletön ihmismielen pimeintä puolta ilmentävä tapahtuma, ettemme saata sitä ymmärtää kokonaan. Melkein on niin, että olisi helpompi elää ajatellen ikään kuin sitä ei olisi tapahtunut. Näin tekemällä tekisimme tietysti valtavan vääryyden. Holokaustin opetus on nimenomaan siinä, että oppisimme sen tarinan ja merkityksen niin hyvin, jottei kenenkään meidän, eikä lastemmekaan tai heidän lastensa, tarvitse samankaltaista koskaan kokea.”

Juhlassa kuultiin puheenvuorot myös muun muassa Israelin, Puolan ja Saksan suurlähettiläiltä. Romanien kärsimys keskitysleireillä mainittiin useamman kerran.

Juhlayleisön joukossa oli myös omakohtaista kokemusta keskitysleireiltä: kynttilän omaistensa muistolle sytytti kaksi leiriltä selviytynyttä naista.

Puheiden lisäksi tilaisuudessa kuultiin juutalaista etnomusiikkia, josta vastasi Jenny Liebkind ja Sheine Ite -yhtye.

Valtiot vainoja vastaan

Kansainvälinen päätapahtuma järjestettiin Auschwitzin leirissä, Puolassa. Tapahtumaan osallistui noin 40 valtion tai hallitusten päämiestä sekä noin 300 keskitysleiriltä selviytynyttä henkilöä. Suomesta tapahtumaan osallistuivat eduskunnan puhemies Eero Heinäluoma sekä aiempi pääministeri Matti Vanhanen.

Suomessa vieraili myös hallitusten välisen International Holocaust remembrance (IHRA) järjestön johdon valtuuskunta, joka osallistui muistopäivän tilaisuuksiin ja vieraili kouluissa. Valtuuskunta tapaa muun muassa ulkoministeri Erkki Tuomiojan.

Pääministeri Alexander Stubb totesi, että Suomi on vahvasti sitoutunut toimimaan syrjintää, muukalaisvihaa ja juutalaisvastaisuutta vastaan. Tämän ohella Suomi on pitänyt kansainvälisesti esillä myös romaneihin kohdistunutta ja kohdistuvaa vainoa.

”Eri maiden hallitusten yhdessä ja jokaisen ihmisen yksilönä tulee toimia päättäväisesti uskonnon-, vakaumuksen- ja sananvapautta rajoittavan väkivallan ja uhkailun ehkäisemiseksi. Suomi kunnioittaa syvästi holokaustin uhreiksi joutuneiden ja keskitysleireiltä selviytyneiden juutalaisten, romanien, seksuaalivähemmistöjen, vammaisten ja muiden henkilöiden muistoa”, sanoi pääministeri Stubb.

SANNA HEDMAN

Romano Boodos

Numero 2/2015 ilmestyy kesäkuun alussa. Lehteen tarkoitettujen materiaalien on oltava Romano Mission toimistolla viimeistään 15.5. Laita kuoreen tunnus ”Romano Boodos”. Materiaalin voi lähettää myös sähköpostilla osoitteeseen toimisto@romanomissio.fi.

Julkaisija: Romano Missio ry

Päätoimittaja:
Tuula Åkerlund

Toimitussihteeri:
Jaakko Kaartinen

Lehden ulkoasu:
Valfrid Åkerlund/
Grafimus Oy

Toimitusneuvosto:
Tuovi Putkonen, Malla Laiti,
Inka Jeskanen

Tilaus- ja ilmoitushinnat:
Vuosikerta 15 euroa,
jäsenille jäsenetuna.
Irtonumero 2 euroa.
Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa.
Ilmoitushinta 1 euro/pmm

Painopaikka:
Suomen Lehtiyhtymä, Tuusula

Etusivun kuva:
Valfrid Åkerlund

Tilaukset ja osoitteenmuutokset:
Romano Missio ry.
Vilppulantie 2 C 4
00700 Helsinki.

Puh: (09) 351 1366
Telefax: (09) 345 2517

Internet: www.romanomissio.fi

ISSN 1239-9779

PANNA KHAM APRULA

12. dielos. Tiljiba siigo Romano Boodos 4/2014 patrosta

Tino sas parjudiilo paar siigo bereňňi buut. Lesta sas aulo langňto džeenosko byrjiba. Jou staudas apruno skoolako sisto klassos ta saare sas džeelo latšes aro skoola. Iek diives lesko sikjiboskiiri Leena Nykänen baňadas Tinoske tšeer ta rakkadas Tinosko Mari-dakeske, te joi kammelas te rakkavel Tinosko phurnidensa tšaavesko tiljibosko skoolibosta. Mari phenjas lake, te joi aavelas lengo tšeer te rakkavel dotta saakata.

Leena Nykänen bultridas Nymanesko tšeeresko vuudar. Mari aulo te phiravel dooles. –Latšo diives ta sasto aaven amengo tšeer. - Paarkiba, paarkiba, latšo tumen te dikken. Me aujom džintaha tumengo neer. Me na tšekkar staudom kaalengo tšeer. Oi, sar rankano tšeer tumen hin. Ta me dikjom, te tumen hin stanja niina aro dai hoffos. Hinko tumen green doori? Me piravaa buut grenna, sanjas sikjiboskiiri. -Hin, hin, doori hin iek phurano grai ta Tinosko besko khuuro ta triin bakre ta iek baliňno ta hin doori panna staar kaňja. Na dola kriatuure menna sluutavena doi. Daari hin panna Kisu-maňka ta Tinos hin iego džuklo Musti. Meen hin daari iego phuujako zoo, sanjas Mari. Ahaa, kaan me hajuvaa, soske Tino hin jakke loňano ta latšo džintime tšau, sanjas sikjiboskiiri. –Aven te beňňen daari aro tšyöka, daari hin kaali fäärdime, diijas Tinosko pheen Tanja gooli lenge. Terno aulo niina arre auriatta ta dikjas Tinosko sikjiboskiires. Jou diias vast lake ta phenjas diives. Saare beňte aro tšyökako tavlako trystales. Joon piine kaali ta ňaane vettos, so Mari sas pekjas sartti it diives. – Hin latšo vettos ta tšiňko kaali, phenjas sikjiboskiiri. Bi me kamjom horttas te aaven tumengo neer te ame laňas te rakkaven Tinosko skoolata, so jou tšeerela ka dauva apruno skoola sluutila. Jou hin jakke goodjalo tšau, te lesta aavelas vaňka tši. Hinko tumen rakkade Tinoha, savo buttiboskiireske jou kammelas te aavel? Tino hajula tšiňkas te dikkel grengo ta vaure kriatuutengo naalal, bi me hin phenjom leske, te jou hyövyla te drabavel hortto profession leske. So tumen alsavena leske?, puňtas Terno.

– Kaan hin fuortuno te len džaaniba, so Tino kokares kammelas. Manna jou lelas sigide te džan aro universitetos te drabaven vaňka laagako sikjiba elle fallibosko džaaniba. Jou džaanela buut tšetanothaanesko saakenna ta politikatta. –Tino phen tu kaan, so tukko džinta hin, biňadas Mari lako staaves. – Na me panna horttas džaanaa, so me kammaa te tšeeraa, ka me aaňňaa baaro. Bi ma darren, me rikkavaa te staavaa skoola. Me byrjuvaa aro hyösta gymnasium ta dikkaha pappales vaňka dui bereňňesko paalal, savo sikjibosko drom me džaa te staavaa. -Douva hin goodjalo plaaniba. Ame saare sam loňane dotta, sanle saare ta tiljade lengo kaalijako piiben.

Tuula Åkerlund

Baramisos tiljula aro vauro Romano Boodos 2/2015

VIELÄ AURINKO NOUSEE

12. osa Jatkoa viime Romano Boodos 4/2014 lehdestä

Tino oli kasvanut parin viime vuoden aikana paljon. Hänestä oli tullut pitkä miehen alku. Hän kävi yläasteen viimeistä vuotta ja koulu sujui hyvin. Yhtenä päivänä hänen opettajansa, Leena Nykänen soitti Tinon kotiin ja puhui Mariäidin kanssa että hän haluaisi puhua Tinon vanhempien kanssa pojan jatkoopinnoista. Mari sanoi hänelle, että hän tulisi heidän kotiinsa puhumaan asiasta.

Leena Nykänen koputti Nymanin talon ovea. Mari tuli avaamaan sen. – Hyvää päivää ja tervetuloa meille. – Kiitos kiitos, hauska tavata. Tulin mielelläni teille. En ole koskaan käynyt romanikodissa. Oi, onpa teille kaunis koti. Ja näin myös, että teillä on talli pihassa. Onko teillä siellä hevosia? Minä niin rakastan hevosia, naurahti opettaja. – On, on, siellä on yksi vanha hevonen ja Tinon pieni ori ja kolme lammasta, sika ja neljä kanaa. Eikä ne eläimet tähän meiltä lopu. Täällä on vielä Kisu-kissa ja Tinolla on oma koira, Musti. Meillä on täällä oma maalaiseläintarha, nauroi Mari. - Ahaa, nyt ymmärrän, miksi Tino on niin iloinen ja hyvä tuulinen poika. naurahti opettaja. – Tulkaapa istumaan tänne keittiöön, täällä on kahvi valmiina, huuteli Tinon Tanja sisko heille. Terno tuli myös sisään ulkoa ja huomasi Tinon opettajan. Hän kätteli ja tervehti opettajaa. Kaikki istuivat keittiön pöydän ympärille. He joivat kahvia ja söivät pullaa, jonka Mari oli paistanut aamulla samana päivänä. - Onpa hyvä pullaa ja kahvia, opettaja sanoi. Mutta minä halusin oikeastaan tulla teidän luoksenne että voisimme puhua Tinon koulusta, mitä hän tekee kun yläaste päättyy. Hän on niin älykäs poika että hänestä tulisi ihan mitä vaan. Oletteko te puhuneet Tinon kanssa, miksi työntekijäksi hän haluaisi tulla?

– Tino osaa hoitaa hyvin hevosia ja muita elämiä, mutta minä olen sanonut hänelle, että hänen pitää lukea itselleen kunnon ammatti. Mitä te ehdotatte hänelle? sanoi Terno. – Nyt on tärkeää saada tietää, mitä Tino itse haluaisi. Minusta hän voisi myöhemmin mennä yliopistoon lukemaan vaikka lakia tai valtiotiedettä. Hän tietää paljon yhteiskunnallisista asioista ja politiikasta. - Tino kerro sinä nyt, mikä sinun ajatuksesi on, pyysi Mari poikaansa. – En minä vielä oikein tiedä, mitä minä haluan isona tehdä. Mutta älkää olko huolissanne, minä pidän koulunkäynnistä. Minä aloitan syksyllä lukion ja katsotaan parin vuoden päästä uudelleen mihin opinpolulle minä lähden kulkemaan. – Se on viisas suunnitelma. Me olemme kaikki iloisia siitä, naurahtivat kaikki ja jatkoivat kahvin juomista.

Tuula Åkerlund

Tarina jatkuu seuraavassa Romano Boodos 2/2015 lehdessä.

Onnea 60 - vuotiaalle!

Äitimme Alida Friman vietti juhlapäiväänsä Mikkelin Helluntaiseurakunnassa 21.2.2015.

Iloiseen juhlaan osallistui satapäinen joukko ystäviä, läheisiä ja sukulaisia. Tahdomme välittää kiitokset kaikille mukana olleille. Läsnäolonne teki tärkeästä päivästä erityisen.

Juhlatilaisuudet ovat otollinen hetki kertoa päivänsankarista tarinoita, muistella menneitä, lausua kiitoksia ja kehujakin. Näitä kaikkia piti sisällään tämäkin juhla. Silti me lapset halusimme sanoa vielä jotakin.

Tahdomme kiittää Sinua äiti kauniista ja varjellusta lapsuudesta. Olet opettanut meitä arvostamaan elämää juuri sellaisena kuin se on. Olet antanut meille hyvät eväät elämälle, kaiken tarpeellisen ja vielä enemmänkin. Tasapainoinen ja turvallinen lapsuus ei ole itsestäänselvyys. Arvostamme sitä todella. Vaikket olisikaan täydellinen, niin meille lapsillesi olet sitä aina!

Aikuisiksi kasvettuamme olemme oppineet näkemään sinut uusin silmin. Emme ehkä olisi lapsena uskoneet, että saamme sinusta vielä ystävänkin! Ystävän, jonka kanssa nauraa vedet silmissä niin ettei henki kulje. Ystävän, jota kohti katsoessa tietää toisen ajatuksetkin.

Olet opettanut meidät vaatimaan elämältä parempaa, mutta hymyilemään myös suruissa. Ansiostasi tiedämme, että rajuilman jälkeen paistaa aurinko. Kiitos, että olet hemmotellut meidät pilalle!

Tiedän mitä on rohkeus – olethan ollut esikuvani
Tiedän mitä on empatia – olenhan kasvanut kanssasi
Tiedän kuinka olla heikomman puolella – olethan sen minulle näyttänyt
Tiedän kuka on Jumala – olen saanut Häneen kauttasi tutustua
Tiedän kuinka itkeä – olet opettanut tuntemaan
Tiedän kuinka tärkeä olen – olenhan lapsesi
Tiedän kuinka olla äiti – olethan äitini

Miljoonin kiitoksin ja siunauksin, lapsesi

Peileinä toisillemme

Sanotaan, että jokainen ihminen on toiselle peili.

Meistä jokainen on eräänlainen peili, joka heijastaa muille heidän kuvansa.

Kun olemme vuorovaikutuksessa lähipiiriimme kuuluvien ihmisten kanssa, voisimme jokainen kysyä: minkälainen peili olen muille ihmisille? Onko peilini puhdas? Heijastaako se kirkkaasti ajatuksia ja viestejä, joita ajattelen toisesta ihmisestä?

Oman peilin merkityksen pohtiminen on tärkeää, sillä se viestii muille ihmisille heidän arvonsa. Muut ihmiset muodostavat minäkäsityksenä peilistä, jota minä kannattelen.

Voimme ajatella peilien merkitystä myös omista lähtökohdistamme käsin: millainen ajattelen olevani? Tunnenko itseni arvokkaaksi, olenko joskus tuntenut itseni arvottomaksi? Voisiko oma kuvani olla tulos kaikista niistä peilien heijastumista, joita matkani varrelle sattunut? Onko kuvani heijastunut täydelliseksi ja eheäksi, vai onko se saattanut vääristyä jotenkin?

Jos kuvani on ehjä ja kokonainen, voin olla onnellinen siitä että kuvani on muodostunut hyvistä peileistä.

Eleetkin puhuvat

Peilien merkitys on tärkeä meille. Jokainenhan haluaa olla pidetty ja arvostettu, saada osakseen hyvää lähipiirissään. Tämän tavoittelu ei aina ole helppoa.

Jokainen meistä on kokenut epämiellyttäviä vuorovaikutustilanteita. Epämiellyttävä olo voi tulla vaikka uudessa ympäristössä, vaikkei mitään kummempaa olisi sanottu. Suurin osa vuorovaikutuksesta ja kommunikaatiosta tapahtuu sanoitta. Eleet ja ilmeet ovat pääosassa.

Aikuisen ehjä omakuva kyllä kestää kaikenlaisia pieniä säröjä, joita matkan varrelle sattuu. Usein ne ovatkin ohimeneviä tilanteita, joita vain hetken miettii mielessään..

Aikuiset ovat lapsen peilejä

Huonojen vuorovaikutuskokemusten kesto ja voimakkuus määrittelevät, miten paljon ne meihin vaikuttavat. Niillä on vielä suurempi painoarvo, jos peilien vääristymät heijastuvat lapseen tai nuoreen.

Varsinkaan pieni lapsi ei ole vielä ehtinyt muovaamaan omaa kuvaansa. He sijoittavat kaikki kokemansa asiat suoraan minäkäsitykseensä, kummemmin ymmärtämättä että ne voivat olla ympäristön ominaisuuksia. Aikuisen pitelemä peili on ratkaisevassa asemassa sen suhteen, miten lapsen oma minä rakentuu.

Näitä asioita onkin hyvä pohtia jo varhain, sillä lapsuusaika on korvaamaton ajanjakso. Monet asiat elämässä parantuvat pienellä pohdiskelulla. Kun kuuntelee pieniä viestejä, jotka sisimmästä kumpuavat, tarjoutuu uusia oivalluksia itsetutkiskelun tiellä.

Täydellisiä ei ole

Mutta takaisin alkuun, peileihin. Haastoin teistä jokaisen pohtimaan omia peilejänne.

Peilejä on särkyneitä, rikottuja, korjattuja ja jopa aivan loistavia, kirkkaita. Tärkeää on silti muistaa, että jokainen on yhtä arvokas.

Kukin meistä voi kuitenkin entisöidä, korjata tai puhdistaa oman peilinsä, jos tuntuu siltä että se heijastaa himmeästi. Jokaisen peili on erehtyvä joskus, lähettää vääristyneitä kuvia ympäristöönsä, tai heijastaa asioita, joista myöhemmin tulee katumapäälle.

Olemme ihmisiä, eikä meistä ketään ole luotu täydelliseksi. Omien rajojen ja mahdollisuuksien mukaisesti jokainen voi kuitenkin muokata itseänsä paremmaksi ihmisenä.

Kukapa ei haluaisi huomenna olla hitusen parempi kuin tänään, ja heijastaa hyviä asioita ympäristöönsä yhä kirkkaammin?

KRISTA LINDGREN

Olen 28-vuotias kasvatustieteen opiskelija Äänekoskelta. Romaniveri virtaa minussakin vahvana, ja koen saavani taustani myötä arvokasta näkökulmaa opintoihin. Valmistun Jyväskylän yliopistosta opettajaksi kolmisen vuoden sisällä, ja toivon että esimerkkini innoittaa muitakin alalle.

Muista huolehtiminen, välittäminen sekä lämminhenkisyys kanssaihmisiä kohtaan on kulttuurimme arvokasta antia; monelle meistä luonnollisia ominaisuuksia. Varsinkin kasvatusalan työssä nämä piirteet ovat tärkeitä. Olen huomannut, että esimerkiksi koulunkäyntiavustajina työskentelevien romanien määrä on nykyään nouseva trendi, varsinkin Keski-Suomessa. Hieno juttu!

Jos kasvatukseen liittyvät aiheet kiinnostavat enemmän, tai niistä on jotain kysyttävää, minulle voi laittaa sähköpostia: krlindgr@student.jyu.fi

MAJAOJA säätiö

Majaoja-säätiö on vuonna 2000 perustettu yksityinen säätiö. Säätiön tarkoituksena on tukea suomalaista kulttuurielämää sen kaikissa ilmenemismuodoissa.
Säätiön perustajat ovat kulttuurista kiinnostuneita henkilöitä, jotka haluavat antaa esimerkiksi nuorille mahdollisuuden kouluttaa ja toteuttaa itseään.

Majaoja-säätiö julistaa haettavaksi vuoden 2015 apurahat. Jaettava määrä on 100.000 euroa.

Vuoden 2015 apurahat kohdennetaan romanitaiteen tukemiseen ja romanitaiteen tutkimisen tukemiseen. Tuettavia aloja ovat mm. kirjallisuus, musiikki, kuvataide, valokuvataide, käsityötaide, teatteritaide sekä taiteiden tutkimus.

Apurahoja voi hakea esim. konserttitoimintaan, romanimusiikin nuotintamiseen ja taltioimiseen, soitinten hankintaan, kirjoitustyöhön ja muuhun taiteelliseen työskentelyyn, näyttelyiden kustannuksiin ja opintomatkoihin. Hakijan tulee olla Suomen kansalainen. Taiteelliseen työskentelyyn haettavissa apurahoissa hakijan tulee olla lisäksi romanitaustainen.

Suurin yksittäinen apuraha voi olla 10.000 €.

Apurahat ovat haettavissa 1.3.- 31.5.2015. Sähköinen apurahahakemuslomake löytyy www.majaoja-saatio.fi sivulta, kohdasta Apurahat. Paperisia apurahahakemuksia voi tilata myös Suomen Romanifoorumista, toiminnanjohtaja Allan Armas Lindberg, sähköposti allan.lindberg@romanifoorumi.fi tai puhelin+358 44 2933 947 sekä verkostokoordinaattori Sanna Lindbergiltä sähköposti sanna.lindberg@romanifoorumi.fi, puhelin +358 44 3377 102.

Hakemukseen mahdollisesti tulevat liitetiedot lähetetään postissa osoitteeseen Majaoja-säätiö PL 249, 33101 Tampere. Sähköisen hakemuksen tulee olla perillä 31.5.2015 ja viimeinen hyväksytty postileima on 31.5.2015. Apurahan saajille ilmoitetaan henkilökohtaisesti 31.10.2015 mennessä.

Omana itsenä toisten joukossa

Romano Mission keskustoimistolla Malmilla käy melko säännöllisesti Vallilassa asuva Tanja Blomerus. Hän hakee toimistolta Romano Boodos lehtiä, joita hän myy Helsingin kadulla. Pyysin Tanjaa kanssani lounaalle ja lupasin samalla, että tehdään hänestä Romano Boodokseen haastattelu. Tanja tuli toimistolle parhaimpiinsa pukeutuneena.

Tanja Blomerukselle Romano Boodos -lehden myynti on mieluisa harrastus

Tanja Blomeruksella on kauniita muistoja lapsuudesta. Hän vietti lapsuuttaan Joensuussa. Siellä oli paljon sukua ympärillä ja serkkuja joiden kanssa sai leikkiä. Lapsuus oli turvallista. Perhe muutti Helsinkiin Tanjan aloittaessa ensimmäistä luokkaa koulussa. Sen jälkeen Tanja vietti kaikki lomansa Joensuussa.

Koulussa Tanjalla oli kavereita ja hyvä ja ymmärtäväinen opettaja. Silti häntä vaivasi usein yksinäisyyden tunne ja hänellä oli kova ikävä Joensuuhun. Yläasteella ollessaan Tanja sairastui, häntä huimasi usein ja oli muitakin ongelmia.

Hän sairastui masennukseen. Koulunkäynti kärsi sairauden vuoksi tulleista poissaoloista ja kahdeksannella luokalla koulu jäi kesken. Vasta myöhemmin aikuisiällä Tanja jatkoi koulunkäyntiään.

Ruotsin kautta Helsinkiin

Parikymppisenä Tanja muutti Ruotsiin. Hän asui tätinsä luona viisi vuotta. Tanja viihtyi siellä hyvin sukulaistensa seurassa. Täti opetti elämäntaitoja ja antoi ohjeita, miten maailmalla selvitään. Tädin Sari tyttären kanssa Tanja työskenteli vanhustenhoitajana ja välillä hän siivosi toimistoja.

Tanja koki suuren järkytyksen, kun Sari serkku yllättäen sairastui syöpään. Sairausaika oli raskasta. Tanja hoiti tätinsä kanssa Saria. Lopulta sairaus vie voimat ja Sari menehtyi. Jonkin ajan kuluttua Tanja palasi Suomeen ja muutti takaisin Helsinkiin.

Tanja on ollut monia vuosia töissä kehitysvammaisten hoitopaikoissa. Hän on siivonnut, hoitanut kotia tehnyt ruokaa kaikkea mitä arjen työhön kuuluu. Tanja on käynyt myös mentorikoulun, jossa kehitysvammaisille opastetaan arjesta selviytymistä. Tanjalle työ on erittäin tärkeää.

”Se on terapiaa. Ilman sitä en jaksaisi”, Tanja toteaa.

Läheisiä ihmisiä tarvitaan

Tanja pelasi nuorempana sählyä, nykyään hänellä ei ole mitään harrastuksia. Tanja naurahtaa ja kertoo, että Romano Boodos -lehtien myynti on hänelle mieluisa harrastus. Sitä kautta hän saa helpommin kontaktin ihmisiin.

Lapsuuden perhe on vieläkin Tanjalle tärkeä voimavara. Tanja kehuu vanhempiaan, isä on vanhanajan mustalainen, huumorintajuinen ja aito markkinamies, äiti on modernimpi, lämmin ihminen.

Tanjalla on kaksi veljeä. Kyösti-veli voitti vuonna 1985 omassa sarjassaan Suomen mestaruuden painissa. Hän menestyi hyvin ja voitti monia palkintoja.

Tanja asuu nykyään yksin Vallilassa pienessä kaksiossa. Toisaalta hän haluaa elää omaa elämäänsä rauhassa, mutta välillä yksinäisyys masentaa ja tuo ikävää mieltä. Hän ei ole löytänyt ystäviä omien joukosta. Seurakunnasta hän on saanut joitakin ystäviä.

Tanjan paras ystävä on Riitta. Riitan kanssa he tekevät erilaisia askareita, välillä neulovat pannulappuja ja tekevät hyviä ruokia. Tanja kokee, että Helsingin romanit ovat niin ”hienoja”, ettei hän tunne kelpaavansa joukkoon. Hän ei ole saanut hyväksyntää sellaisena kuin on. Tanja haluaa olla oma itsensä eikä suostu menemään mihinkään muottiin saadaksensa hyväksyntää itselleen.

Huoli nuorten syrjäytymisestä

Tanja on mielissään siitä, että nykyään on paljon romaneita jotka ovat mukana työelämässä. He työskentelevät eri sektoreilla korkeissakin viroissa. Mutta Tanja murehtii, että on sellaisia romaneita, jotka käyttäytyvät huonosti eivätkä välitä siitä, että pilaavat samalla muiden romanien maineen.

Tanja toteaa, että romanienkin pitää muuttua ajan mukana. Mikään kulttuuri ei voi jäädä paikoilleen. Sen pitää kehittyä. Eikä vaate tee ihmisestä romania, pitää olla käytöstavat ja pärjätä kaikkien ihmisten kanssa. ”Elämässä pitää olla säännöllisyyttä ja vastuuntuntoa”, Tanja painottaa vahvasti.

Tanja on erikoisen huolissaan niistä romaninuorista jotka ovat pahasti syrjäytyneitä. He elävät ulkopuolella romanien sekä pääväestön yhteisöistä, eivät noudata kummankaan yhteisön normeja.

”Heidän eteensä täytyisi tehdä jotain konkreettista. Apua ja tukea on saatava pikaisesti”, toteaa Tanja painokkaasti.

Kun kysyn Tanjalta, mikä tekee hänet iloiseksi, Tanja toteaa välittömästi, että häntä piristää mukava työpaikka, jossa voi olla avuksi muille. Myös oma asunto on hyvän mielen tuoja, mutta Tanja lisää iloisesti, että hänen elämänsä perusta on usko Jumalaan. Siinä on elämän mielekkyyttä kylliksi.

Meillä oli mukava yhteinen tuokio Tanjan kanssa. Lopuksi söimme lounasta ja joimme pullakahvit. Kiitos Tanja mukavasta yhdessäolosta ja että jaoit rohkeasti elämääsi ja mietteitäsi. Toivotan sinulle Taivaan Isän siunausta, iloa ja valoa tiellesi.

TUULA ÅKERLUND

Romaninuoret pääsevät ääneen

Au mensa -projekti toimii siltana romaninuorten ja nuorisotoimijoiden välillä. Tarkoituksena on kerätä tietoa siitä, mitä nuorten arkeen tällä hetkellä kuuluu, mitkä ovat heidän toiveitaan. Lisäksi romaninuoria pyritään saamaan näkyviksi palveluiden käyttäjinä.

Au Mensa alkoi elokuussa 2014 kahden työntekijän voimin. Projektissa työskentelee projektikoordinaattori Anette Lindström ja kenttätyöntekijä Jari Hedman. Yhdessä he alkoivat luoda yhteistyöverkostoa pääkaupunkiseudun nuorisotoimijoiden kanssa.

Syyskuussa Au mensa vieraili Allianssin valtakunnallisessa seminaarissa kertomassa nuorisoalan työntekijöille romaneista, romanikulttuurista ja kuinka ottaa romaninuorten erityispiirteet huomioon.

Lokakuussa Au mensa kävi Tuovi Putkosen haastattelevana radio Romano Miritsissä kertomassa projektin tarkoituksesta ja tulevasta toiminnasta. Lokakuun lopussa Au mensa osallistui järjestettiin romaninuorten kuulemistilaisuuden järjestelyihin yhteistyössä Helsingin, Espoon ja Vantaan nuorisotoimijoiden sekä Aluehallintoviraston kanssa. Kuulemistilaisuus oli ensimmäinen laatuaan pääkaupunkiseudulla.

Tapahtuma järjestettiin Kannelmäen Kanneltalossa ja keräsi paikan päälle yli 200 nuorta. Tilaisuus aloitettiin nuorten elämäntilannetta kartoittavalla kyselyllä ja pienryhmätyöskentelyllä. Tätä seurasi ruokailu ja illalla päivän huipensi konsertti, jossa romaninuoret lauloivat ja soittivat. Konsertin järjestäjinä ja esiintyjinä olivat romaninuoret itse. Kiitokseksi yhteistyöstä Au mensa vei esiintyjänuoret elokuviin ja syömään.

Toimintaa myös nuorten aloitteesta

Projektikoordinaattori Anette Lindström pääsi yhdessä Tenho Ärlingin sekä Dimitri Lindgrenin kanssa kertomaan kuulemistilaisuudesta Helsingin nuorisoasiainkeskuksen järjestämässä Ruuti-Expossa. Haastattelussa kerrottiin muun muassa romaninuorten koulutus- ja työllisyystilanteesta. Ärling ja Lindgren kertoivat myös omista koulutuspoluistaan.

Yksi Au mensan päätavoitteista on järjestää kuulemistilaisuuksia myös muilla paikkakunnilla yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa. Marraskuussa Anette Lindström kävikin Lahdessa esittäytymässä ja kertomassa tilaisuudesta paikallisille romaninuorille.

Joulukuussa Au mensa järjesti yhdessä Maunulan nuorisotalon kanssa retken tiedekeskus Heurekaan. Ajatus retkestä ja kohteesta tuli nuorilta itseltään.

Terveisiä romaninuorten kerhosta!

Vuosi 2015 on alkanut vauhdikkaasti. Tammikuun aikana käynnistettiin romaninuorten kerho Maunulan nuorisotalolla. Kerho kokoontuu viikoittain ja siitä on tullut nopeasti suosittu nuorten keskuudessa. Kävijöitä on ollut joka kerta 20-25.

Kerhon toimintaa ja sisältöä suunnitellaan yhdessä nuorten kanssa. Au mensa on käynyt nuorten kanssa myös muilla pääkaupunkiseudun nuorisotaloilla erilaisissa tapahtumissa. Nuorten seuraava kuulemistilaisuus järjestetään maaliskuussa Lahdessa yhteistyössä paikallisten romaninuorten ja nuorisotoimijoiden kanssa.

Maunulan kerhon yhteydessä Anette Lindström kyseli kuulumisia kahdelta romaninuorelta, 18-vuotiaalta Dimitri Lindgrenilta ja 17-vuotiaalta Tenho Ärlingiltä.

Mitä vaikutuksia olette huomanneet Au mensa -projektin myötä romaninuorissa?

Tenho: Nuoret ovat innokkaampia kertomaan ja ehdottamaan omia toiveitaan.

Dimitri: Olen huomannut nuorista, kuinka aktiivisia ja innostuneita he ovat, haluavat kouluttautua ja mennä töihin. Nuoret haluavat osallistua toimintoihin ja vaikuttaa enemmän yhteiskunnassa.

Miten koulunkäynti sujuu?

Dimitri: Hyvin. Olen tällä hetkellä ammattikoulussa ja meillä on meneillään työharjoittelujakso.

Tenho: Hyvin, olemme Dimitrin kanssa samalla luokalla ja samassa työharjoittelupaikassa. Harjoittelupaikkaa hakiessamme meidät otettiin hyvin vastaan.

Huolestuttaako työn saanti?

Tenho: Välillä huolestuttaa, koska työmarkkinat ovat huonontuneet koko ajan. Kun on romani, on vielä vaikeampaa saada töitä kuin valtaväestön edustajan.

Dimitri: Ei huolestuta, koska aion kouluttautua ammattikoulun jälkeen lisää.

Mitä hyötyä romanikerhosta on mielestänne? Miten tilanteeseen vaikuttaa se, ettei pääväestön edustajia ole paikalla?

Dimitri: Saadaan romaninuoria pois kadulta. Nuoret ovat vapaampia.

Tenho: Meillä kaikilla on hyvä yhteishenki ja mukavaa yhdessäoloa. Nuoret ilmaisevat vapaammin omia mielipiteitään ja ovat vapaampia.

KATJA VAUHKONEN JA ANETTE LINDSTRÖM

ROMANIEHDOKKAITA EDUSKUNTAVAALEISSA

Eduskuntavaalit järjestetään 19.4. Ennakkoäänestää saa kaikissa ennakkoäänestyspisteissä 8.-14.4. Varsinaisena äänestyspäivänä äänestäminen tapahtuu omalla äänestyspaikalla. Ehdolla vaaleissa on myös romaniehdokkaita.

JEPPE ISBERG

Olen Keskustapuolueen kansanedustajaehdokas Uudenmaan vaalipiirissä.

Olen työskennellyt 27 v. kuljetusalan yrittäjänä. Kasvoin lastenkodissa ja siksi lapset sekä lastensuojelutyö ovat lähellä sydäntäni.

Suomi ei ole myytävänä. Sotaveteraanit ja suuret ikäluokat antoivat meille itsenäisen Suomen. Vaalitaan tätä perintöä ja ryhdytään töihin! Nyt tarvitaan ahkeruutta ja rehellisellä työllä pärjäämistä.
Verotuksen pitää olla työntekoon kannustavaa. Yrittäjän työllistämiskustannuksia on alennettava. Sosiaalinen panostus kannattaa, siten raha palaa takaisin yhteiskuntaan. Sosiaalisen palveluketjun turha byrokratia on purettava.

HARRI BOLLSTRÖM

Olen Kristillisdemokraattien ehdokkaana Uudenmaan vaalipiirissä.

Olen työskennellyt Yleisradiossa 32 vuotta. Nykyisin olen siellä postikeskuksen työnjohtaja. Toimin myös pääluottamusmiehenä sekä työsuojeluvaltuutettuna.

Perusasiat, perheiden hyvinvointi, työpaikkojen saanti ja yleinen turvallisuus, koskettavat jokaista ikäluokkaa. Tuloerot ovat kasvaneet ja perheitä jotka tarvitsevat apua jokapäiväisessä elämässä, on yhä enemmän.

Koulutus, yhteiskunnallisiin asioihin osallistuminen ja romanien oman aktiivisuuden lisääminen ovat keinoja, joilla romanit voivat parantaa yhteiskunnallista asemaansa. Pidän romaneja etulyöntiasemassa, kun on kysymys yhteisten asioiden hoidosta. He ovat kasvaneet ottamaan vastuuta lähimmäisistään. Romanikulttuuriin kuuluu luonnostaan yhteisöllisyys ja toisistaan välittäminen. Meidän pitää vain rohkeasti lähteä mukaan toimintaan sekä rohkaista muitakin osallistumaan.

Romanitietoutta

Romanit ovat vuosisatoja säilyttäneet oman kielensä ja kulttuurinsa, mutta jokainen aika on asettanut haasteensa.

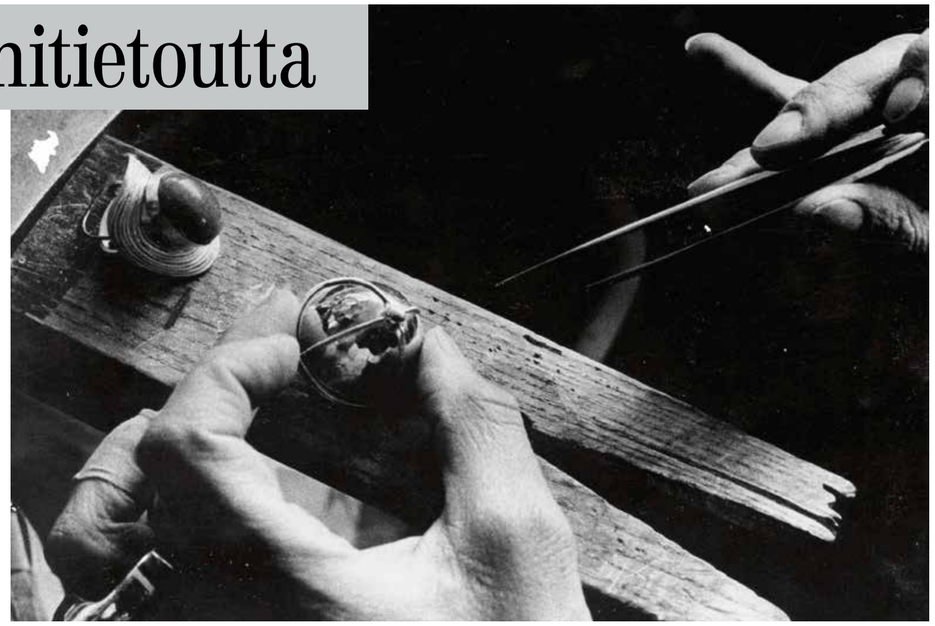

Romanit saapuivat Eurooppaan hankkimaan elantoa ja harjoittamaan ammattejaan.

Romaneita arvioidaan olevan Suomessa 10 000. Ruotsin puolella elää noin 3000 Suomen romania.

Romanien asema nyky-Suomessa on parantunut viime vuosikymmeninä viranomaisten ja romanien yhteisten ponnistusten ansiosta.

Vasta toisen maailmansodan jälkeen Suomen valtiovalta tunnusti romanit etniseksi ryhmäksi, jonka elinolosuhteita tulisi parantaa. Sittemmin romanit tunnustettiin kansalliseksi vähemmistöksi.

Romaniväestön oman osallistumisen tukeminen ja vaikuttamisvaihtoehtojen löytäminen on tärkeää. Panostaminen koulutukseen antaa toivoa paremmasta ja se on tehokas keino ehkäistä syrjäytymistä. Lisäksi romanien osallistuminen yhteiskunnalliseen toimintaan on lisännyt pääväestön ja romanien keskinäistä vuorovaikutusta.

Ennakkoluulot painavat

Tapaamme nykyään usein eri kulttuureista tulevia ihmisiä. Erilaista kulttuuria on vaikea ymmärtää ja arvostaa, jos siitä ei tiedä tarpeeksi. Oikea tieto vähentää ennakkoluuloja.

Itse jouduin jo lapsuudessani oman erilaisuuteni ja syntyperäni tähden monien ikävien ennakkoluulojen kohteeksi. Lukioaikana omat juureni korostuivat, pohdin omaa identiteettiäni.

Koin eriarvoisuuden raskaana taakkana. Aivan kuin olisin ollut akvaariossa, joka suunnasta näkyvissä. Minusta oli todella väärin, että minut heitettiin ulos baarista jonkun toisen romanin tekemien töppäilyjen vuoksi. Sisimmässäni tunsin monesti raivoa, kun minua kohdeltiin epäoikeudenmukaisesti vain siksi, että olen romani.

Ne tilanteet avasivat silmäni näkemään, että on oikeastaan helpompaa mennä siihen epätoivottuun muottiin, jonka ihmiset rakentavat erilaiselle, kuin että kykenee näyttämään, ettei ole sellainen kuin oletat minun olevan. Vaatii henkisiä voimavaroja taistella ennakkoluuloja vastaan.

Tahdoimmepa tai emme, edustamme aina omaa ryhmäämme. Jos möhlimme, koko ryhmä saa tuomion. Jos onnistumme, olemme yleensä poikkeuksia.

Tieto lisää kunnioitusta

Meidän on usein vaikea hyväksyä omista vakiokuvioistamme poikkeavia ihmisiä. Outo ja vieras saa meidät hämmennyksiin. Puhumme tasa-arvon puolesta, mutta monien mielestä tasa-arvoisuus on samanlaisuutta. Kun ihminen osaa arvostaa terveellä tavalla itseään, hän uskaltaa ottaa selvää myös erilaisuudesta. Sitä kautta turhat pelot ja ennakkoluulot vähenevät, eikä erilaisuutta koeta enää uhaksi vaan se nähdään jopa rikkautena.

Jos yksilö kokee jo varhaisessa vaiheessa, että häntä pidetään toisen luokan kansalaisena, hän alkaa kokea itsensä ulkopuoliseksi, eikä tervettä sitoutumista yhteisiin "normistoihin" synny. Kunnioitus ja arvostus ympäristöä kohtaan muuttuvat ylimieliseksi, puolustautuvaksi ja hyökkääväksi käytökseksi.

Ennakkoluulot ja kielteiset asenteet istuvat meissä yllättävän vahvasti. Vaikka itsellä ei olisikaan kielteistä kokemusta toisen ryhmän edustajasta, negatiiviset leimat ja mielikuvat siirtyvät sukupolvelta toiselle. Omat kokemukseni opettivat minua ymmärtämään, mikä merkitys on kannustuksella ja mikä negatiivisella leimalla. Itsetunto rakentuu hyvin pitkälle siltä pohjalta, miten arvokas tai arvoton olen toisten silmissä.

Suomi on muuttunut yhä monikulttuurisemmaksi ja kansainvälisemmäksi. Siksi onkin tärkeää tulla tutuksi ensin omien vähemmistöryhmien kanssa. Se auttaa ymmärtämään myös muualta maailmasta tulevia ihmisiä ja heidän kulttuureitaan.

Romani, Suomen kansalainen

Käsittelen tässä artikkelissa romaneja, romanien historiaa ja kulttuuria. Käytän nimitystä "romani" sillä se on asiallisempi ja myönteisempi nimitys kuin "mustalainen", joka herättää helposti kielteisiä mielikuvia. Osa romaneista kokee sen haukkumanimenä.

Romanit ovat kieli- ja kulttuurivähemmistö, joka on asunut Suomessa yli 500 vuotta. Romaneita arvioidaan olevan Suomessa n. 10 000. Ruotsin puolella elää n. 3000 Suomen romania. Euroopassa romaneja arvioidaan olevan Euroopassa 10—15 miljoonaa.

Suurin osa Suomen romaneista kuuluu luterilaiseen kirkkoon. He ovat Suomen kansalaisia ja heillä on yhtäläiset kansalaisoikeudet ja -velvollisuudet. Romanit osallistuivat Suomen käymiin sotiin ja ovat osaltaan antaneet uhrinsa Suomen itsenäisyyden puolustamisessa. Vähäisestä määrästään huolimatta he ovat pystyneet säilyttämään omaleimaisuutensa ja vanhan kulttuuriperinteensä. Romanien asema kansallisena, perinteisenä vähemmistönä on turvattu vuonna 2000 perustuslaissa.

Raskas historian tie

Ymmärtäämäkseen romanikansaa paremmin, on romanien historian tunteminen välttämätöntä. Romanikansan taival on ollut pitkä ja traaginen. He ovat eläneet hajaantuneena eri puolilla Eurooppaa lähes tuhat vuotta.

Romanikulttuurin uhkana ovat tuhoamis- ja hävittämispyrkimysten ohella olleet sulauttamisvaatimukset. Valtio toisensa jälkeen on säätänyt lakeja romanien karkottamiseksi ja tuhoamiseksi. Lähes kaikkialla ihmisoikeudet puuttuivat. Lakeihin sisältyi monesti myös kuolemanrangaistus.

Romaneilla oli todellakin miekka edessään ja miekka takanaan. Tuskin mikään kansa voi kulkea vastaavien kokemusten kautta, ilman kulttuuriin, arvoihin, asenteisiin ja kasvatustavoitteisiin jääviä syviä jälkiä.

Romanien muinaisuus on osin hämärän peitossa. Alkuperää on tutkittu enimmäkseen romanikielen pohjalta. Kielen perusteella on voitu päätellä kulkureittinsä, jonka varrelta romanit ovat sulautteneet kieleensä lainasanoja maista, joissa ovat viipyneet. Vasta 1700-luvulla kielentutkijat esittivät olettamuksen, että tällöin jo eri puolille Eurooppaa levittäytyneen romanikansan alkukoti olisi Luoteis-Intiassa. Eräiden arvelujen mukaan romanit olisivat joutuneet lähtemään Intiasta noin vuoden 1000 paikkeilla useina ajankohtina. Mahdollisesti maata koetellut nälänhätä, maahan tunkeutuneet valloittajat ja luonnonmullistukset pakottivat heidät liikkeelle. Romanit saattoivat myös lähteä myymään tuotteitaan vanhoja kauppareittejä pitkin länteen, sillä he olivat tunnettuja aseseppiä ja Intian rauta oli kuuluisaa jo antiikin aikoina.

Elämää Euroopan kipeissä marginaaleissa

Romanien tulosta Eurooppaan on säilynyt historiallisesti luotettavia asiakirjoja. Ensimmäisiä mainintoja on löydetty Kreetalta erään Simon Simoniksen matkakertomuksesta vuodelta 1311.

Euroopassa vallitsi 1300-luvulla feodaalijärjestelmä, joka perustui tarkkaan säätyjakoon. Romanit eivät uusina maahantulijoina "mahtuneet" sisälle läänityslaitokseen perustuvaa säätyhierarkiaan, vaan jäivät yhteiskuntaluokkien ulkopuolelle.

Romanit poikkesivat ulkonäöltään, tapakulttuuriltaan ja kieleltään pääväestöstä niin paljon, että heitä alettiin vainota vääräuskoisina kerettiläisinä. Maasta karkottamiset olivat jatkuvia tapahtumia. Esimerkiksi Saksassa kuka tahansa sai tappaa romanin. Espanjassa heitä odottivat polttoroviot ja mestaus. Maissa, joissa heidät hyväksyttiin, heidät sulautettiin väkipakolla muuhun väestöön.

Osaltaan myös sekavat taloudelliset ja poliittiset olot pakottivat romanit siirtymään paikasta toiseen harjoittamaan elinkeinojaan. He olivat jo tällöin seppiä, kädestä ennustajia, hevoskauppiaita ja eläinten näyttäjiä. Tuorein romaneja koskettanut vainojen kausi oli toisen maailmansodan aikana. Romaneja tuhoutui Hitlerin kaasukammioissa ja keskitysleireillä tutkijoiden arvioiden mukaan 600 000 – 2 miljoonaan. Keskitysleireillä tuhottiin monien maiden romaniväestö kokonaan, esimerkiksi Hollannin, Viron ja Liettuan.

Ihmeteltävää on, että vainoista ja vaikeuksista huolimatta romanit ovat pystyneet säilyttämään kulttuurinsa erityispiirteet hämmästyttävän hyvin.

TUULA ÅKERLUND

Romanipolitiikasta romanien politiikkaan

Sarita Friman-Korpelan valtio-opin väitöskirja "Romanipolitiikasta romanien politiikkaan. Poliittisen asialistan ja toimijakonseption muutos 1900-luvun jälkipuoliskon Suomessa" tarkastettiin Jyväskylän yliopistossa15.12.2014.

Sarita Friman-Korpela ja puolisonsa Timo Korpela.

Friman-Korpela tutki väitöksessään Suomen romanien poliittisen ajattelun ja identiteetin kehitystä.

Friman-Korpelan väitöskirja on tärkeä ja ainutlaatuinen sekä huomionarvoinen kansainvälisessäkin mittakaavassa.

Vastaväittäjänä toimi Yhteiskuntatieteiden tohtori Anu Hirsiaho Tampereelta ja kustoksena professori Kari Palonen Jyväskylän yliopistosta.

Ensimmäistä kertaa Suomen romanipolitiikkaa on tutkittu näin laajasti ja väitöskirja tasolla.

"Tutkimukseni ydin oli, että miten sellainen pieni ryhmä, jolla ei ole riittävästi numeroita takana vaikuttaakseen vaaleilla tai taloudellisia painostuskeinoja tai etujärjestötoimintaa, pystyy vaikuttamaan omiin asioihinsa niinkin hyvin kuin Suomessa on tehty, että miten se on onnistunut", kertoo Friman-Korpela Ylen haastattelussa.

Sarita Friman-Korpela on tutkija, joka työskentelee Sosiaali- ja terveysministeriössä neuvottelevana virkamiehenä. Hän on myös Romaniasiain neuvottelukunnan pääsihteeri. Friman-Korpela on tehnyt ansiokasta ja monisyistä työtä romanipolitiikassa jo vuosien ajan.

Tunnustusta työstään hän sai Tiedonjulkistamisen valtionpalkinnon muodossa vuonna 2013.

Friman-Korpela kirjoitti yliopilaaksi Porin suomalaisen yhteislyseon lukiosta vuonna 1995. Yhteiskuntatieteiden maisteriksi hän valmistui Jyväskylän yliopistosta vuonna 2001, pääaineenaan valtio-oppi.

Teos on julkaistu sarjassa Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research ISSN 0075-4625; 513. Sitä voi ostaa: Jyväskylän yliopiston kirjaston julkaisuyksikkö puh. 040-805 3825 / myynti@library.jyu.fi sekä Yliopistokauppa Soppi.

JYU

Sarita Friman-Korpela (kesk.) sekä vastaväittäjänä toiminut YTT Anu Hirsiaho ja kustos, professori Kari Palonen.

SUOMEN ROMANIT OVAT TAISTELLEET KANSALAISOIKEUKSISTAAN

Väitöskirjassa on tutkittu suomalaisen romanipolitiikan asialistan muutosta ja romanien omaa, poliittiseksi luokiteltavaa toimintaa 1900-luvulla.

Tutkimuksesta selviää, että Suomessa on verrattain lyhyellä aikavälillä ajettu toisistaan poikkeavia linjoja yhden romanipolitiikan nimikkeen alla. Tutkimus nostaa esiin eroja ja vastakkaisuuksia eri romani-intressien välillä. Niiden perusteella viranomaiset, poliitikot ja romanit itse voivat arvioida mitä linjaa he tukevat ja kannattavat.

Menetelmää voidaan soveltaa sekä romani-idean teoreettisessa tarkastelussa että kansainvälisessä ja kansallisessa romanipolitiikassa.

Romanien poliittiset oikeudet eivät toteutuneet 1950-luvun Suomessa täysimääräisesti

Romanien elinolosuhteet olivat vielä 1950-luvulla surkeat. Myös heidän poliittisten oikeuksiensa toteutuminen oli kyseenalaista: vaalirajoitteiden ja irtolaislainsäädännön yhteisvaikutus saattoi johtaa äänioikeuden epäämiseen suurelta osalta romaniväestöä. Romanien asioita hoidettiin tuolloin uskonnollisin perustein ja ankaralla assimilaatiopolitiikalla.

Tilanne oli rinnasteinen nyky-Eurooppaan, jossa jotkut maat ovat jättäneet kommunistisen järjestelmän romahdettua yhden kansanosan kaikkien yhteiskunnallisten toimenpiteiden ulkopuolelle, aivan kuten Suomessa 1950-luvulla.

Ruotsin vaatimukset sysäsivät romanipolitiikkaa eteenpäin

Sotien jälkeen kaupunkien laitamille syntyville hökkelikylien vaihtoehdoksi tarjoutui Ruotsi, jossa oli tarjolla työtä, asuntoja ja aikuiskoulutusta. Suomalaisten romanien mittava maahanmuutto Ruotsiin oli 1960-luvulla ja 1970-luvun alussa maiden välejä hiertävä skandaali. Ruotsi vaati voimakkaasti Suomea hoitamaan oman maan kansalaistensa asiat kuntoon.

Ruotsin vaatimukset pakottivat Suomen muuttamaan politiikkaansa, mutta se ei olisi onnistunut ilman romanien, viranomaisten ja poliittisten toimijoiden välistä yhteistyötä. Tässä vaiheessa myös romanit ryhtyivät itse vaikuttamaan heitä koskevien asioiden päätöksentekoon. Omat kansalaisoikeutensa romanit taistelivat 1960-luvulla yhdessä radikaalin sosiaalisen liikehdinnän kanssa.

Sekä kansainvälisessä että suomalaisessa romanipolitiikassa on erotettavissa kilpailevia linjauksia. Romanien oman toimijuuden myötä syntyi eroja eri romaniaktivistien välillä suhteessa harjoitettuun romanipolitiikkaan. 1980- ja 1990-luvuilla kulttuurin merkitys ylikorostui. Linjaus toki nosti romanien kulttuurista identiteettiä mutta se ei ole ollut ratkaisu sosiaalisille ongelmille.

Varhaiset romaniaktivistit varoivat 1950-luvulla esittämästä tarkasti kaikkea erityiskohtelua romaneille. Aktivistit halusivat sen sijaan yhteiskunnallisten toimenpiteiden koskevan myös romaneja ja kannustivat heitä itseään tarttumaan olemassa oleviin mahdollisuuksiin. Kärjistäen voidaan sanoa, että 1950-luvun romaniaktivismin pioneerit ajoivat tasa-arvoisempaa politiikkaa kuin 1980–1990-luvun romaniaktivistit.

Kirjoitus on Friman-Korpelan väitöskirjan tiivistelmäteksti.

Onnea tuoreelle tohtorille!

Romano Mission toimintamuodot

Romano Mission toiminta-ajatuksena on toimia valtakunnallisena lastensuojelun, sosiaalialan, hengellisen työn sekä koulutusalan palvelujärjestönä romaniväestön keskuudessa. Romano Missio toimii yhteistyössä ev.lut. kirkkojen, kuntien, valtion ja eri järjestöjen kanssa.

Lastensuojelutyö

- Ylläpitää 14-paikkaista lastenkotia Hämeenkoskella ja 7-paikkaista pienryhmäkotia Martinkylässä.

Sosiaali- ja diakoniatyö

- Yleistä ohjausta ja neuvontaa asunto-, työllisyys-, koulutus- sekä muissa sosiaalialan kysymyksissä. Lausunnot viranomaisille sekä luennot.
- Hengellinen toiminta: mm. romaneille suunnatut jumalanpalvelukset – myös romanikieliset.

Projektit

Toimintasuunnitelmia eri sektoreilla.

- Naisten vuoro (2010–2013): naisromanivankien kuntoutus- ja kehittämisprojekti.

Julkaisutoiminta

- Julkaisee neljä kertaa vuodessa valtakunnallisen Romano Boodos -lehden.

Stipendirahasto

- Myöntää pienehköjä stipendejä kannustukseksi koulutusta hankkiville romaninuorille.

Vastaanottaja maksaa postimaksun

ROMANO MISSIO
Tunnus 5007555
00003 VASTAUSLÄHETYS

PALVELUKORTTI

- ❑ Kyllä, tilaan Romano Boodos -lehden (4 numeroa/vuosi, vuosikerta 15 euroa)
- ❑ Kestotilaus (laskutus vuoden välein)
- ❑ Olen uusi tilaaja
- ❑ Liityn Romano Mission jäseneksi (jäsenmaksu 20 euroa/vuosi, sisältää jäsenetuna Romano Boodos -vuosikerran)

LEHDEN SAAJA _____

Lähiosoite _____

postitoimipaikka _____

LEHDEN MAKSAJA, ellei sama kuin edellinen

Nimi _____

Lähosoite_____

Postitoimipaikka _____

Päiväys _____/_____20_____

Paikkakunta _____

Allekirjoitus _____

Tilaukset myös puh. (09) 351 1366 klo 9-15)

Rudi Roth – tummien tuntojen tulkki

Jokainen runotaiteilija tarvitsee alkusysäyksen tuotannolleen. Se voi tulla ympäristöstä, olosuhteista, omista kokemuksista tai vallitsevasta hengellisestä kulttuurista. Kun Rudi Roth aloitti 1960-luvulla taiteellisen työnsä, hänen runoihinsa vaikutti voimakkaasti herätyskristillisyys, jossa ilmenivät väkevästi katumus, synnintunto, ihmisen raadollisuus ja syntien tunnustaminen ja anteeksisaamisen tarpeellisuus. Ehkä nämä tarpeelliset asiat ovatkin hukkuneet jo nykykristillisyydestä. Tilalle on tullut ihmiskeskeisyys ja ihmisten toisarvoiset tarpeet.

Todellinen taiteilija on aina sekoitus ristiriitaisuuksia. Hän ei tahdo sopeutua ympäröivään elämään, koska elämä on mieletöntä. Hän rimpuilee sovinnaisuuksia vastaan ja haluaa olla erilainen, syvältä oma itsensä. Asioiden ennalta näkeminen ja kaukonäköisyys leimaavat runoilijan syvintä olemusta. Rudin luovuus runotaiteilijana koostui juuri näistä seikoista.

Hän ei koskaan kirjoittanut muilta opittuja ajatuksia, vaan sydämensä joskus riipaiseviakin tuntoja, joista pohti pitkäänkin, voiko ja uskaltaako sellaisia julkaista. Ne olivat kuitenkin totta, ja totuutta runoilija ei voi koskaan kiertää. Juuri näistä syntyivätkin Rudin kuolemattomimmat runot, kuten ”Raajarikko”, ”Murene savi murene” ja ”Taivas on kuin vaskesta taottu”.

Oma lukunsa hänen taiteellisessa tuotannossaan olivat puhtaasti evankelioivat, ristikeskeiset ja taivaasta kertovat laulurunot. Elämän mielettömyyksien keskellä hän ymmärsi, että elämä parhaimmillaankin on ”vaivaa ja valtakuntaa”, joka tarvitsee syvemmän ulottuvuuden, joka kestää ikuisuuteen asti. Silti ikuinen taistelu myllersi hänen sieluaan, hänen kokiessaan kelpaamattomuuden tunnetta Jumalan edessä. Kuinka vaikeaa meidän onkaan ymmärtää sitä kuinka Jumalan armo kestää kuolemankin kynnyksellä.

Rudin taivaslaulut antoivat toivoa kaiken keskellä monille ja auttoivat monia ylös ahdingosta. Hän loi toivoa paremmasta maailmasta ihmisille – taivaasta, jossa ei kipua eikä murhetta enää ole.

Rudi oli aikansa mittavin romanirunoilija. Nyt on aika uuden sukupolven. Samana päivänä kun Rudi

siirtyi ajasta ikuisuuteen, hänen poikansa jatkoi isänsä jalanjäljissä kirjoittaen isälleen muistorunon.

KYÖSTI ROTH

ISÄLLE

Saitte siirtyä arjesta juhlaan, missä niin moni rakkaanne on.
Viimein väistyä sai vaivan varjot, käynyt tutuksi tuntematon.
Taival yhteinen saatettu loppuun, hetken ero ja kohtaamme taas.
Itse liityn myös kerran juhlaan, missä rakkaus on loputon.

Kyynel viimeinen on ilonkyynel , maahan astuitte lupausten.
Kaikki viimoista nousseet aallot, vihdoin tyyntyä saaneet on.
Saatte katsella lasimerta, joka pyhyyttä heijastaa.
Luojan katse ja lempeä hymy, tervetuloa toivottaa.

Saitte siirtyä arjesta juhlaan, missä niin moni rakkaanne on.
Viimein väistyä sai vaivan varjot, käynyt tutuksi tuntematon.
Taival yhteinen saatettu loppuun, hetken ero ja kohtaamme taas.
Itse liityn myös kerran juhlaan, missä rakkaus on loputon.

Näkemiin, vain pieneksi aikaa, elon kello on armoton.
Aika kaikilla täyttyy umpeen, se on kohtalo jokaisen.
Monta muistoa jakaa saamme, joita piirsitte sydämiin.
Kirjoitettu ne on sieluihimme, meitä siivittää huomiseen.

Saitte siirtyä arjesta juhlaan, missä niin moni rakkaanne on.
Viimein väistyä sai vaivan varjot, käynyt tutuksi tuntematon.
Taival yhteinen saatettu loppuun, hetken ero ja kohtaamme taas.
Itse liityn myös kerran juhlaan, missä rakkaus on loputon.

Jean-Benjamin Roth 1.12.2014

ROMANO MISSIOLLA MYYNNISSÄ

- **TIE OMANA, KEPPI TURVANA** - 135 s. mustalaisista muistettua: Eero A. Hautala, Pietarsaaren kaup. julkaisu, 20 euroa
- **SURUADRESSEJA KUKKA-AIHEISIA,** 10 euroa
- **ONNITTELU- JA SURUADRESSEJA** kukka-aiheisia, 10 euroa
- **TARTU KÄTEENI: Väinö Lindberg,** cd 16,50 euroa
- **ROMANI JA PÄIHDEHUOLLON PALVELUT** Opas päihdehuollon ammattilaisille 5 euroa

Kaikista myyntiartikkeleistamme perimme lähetettäessä lisäksi postikulut

Romaninaiset Suomen Turussa

Turussa pidettiin romaninaistenpäiviä 13.2.—15.2. Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän Sinapin kurssi- ja leirikeskuksessa. Saimme nauttia kauniista luonnosta sekä hyvästä ja toimivasta ympäristöstä. Oli ihanaa päästä valmiiseen ruokapöytään, se oli meille naisille luksusta.

Sinapissa kirkkosalin alttaritauluna on kaunis luonto. Seinän kokoinen ikkuna avautuu merelle. Vaikka onkin keskitalvi ja helmikuu, niin meri oli vielä avoin.

Aloitimme perjantai-iltana ja paikalle saapui suurin osa naisista. Majoituimme ja vietimme leppoisan yhteysillan. Söimme yhdessä iltapalaa, rukoilimme ja vaihdoimme kuulumisia sekä keskustelimme ajankohtaisista asioista.

Päiville puhumaan oli kutsuttu Hellevi Hedman. Hellevi toi mukanaan äitinsä Fannyn Riihimäeltä.

Iloitsimme kaikki Fannista ja saimme kuulla mielenkiintoisia tarinoita ajoilta kun Fanni oli lapsi ja nuori. Hän on vielä sen ajan ihmisiä, joka on elänyt aivan toista aikaa, kuin nykyajan nuoret sekä nuoret aikuiset.

Me mukana kulttuurin muutoksessa

Mukana päivillä oli myös Terttu Keränen Raumalta. Hän laittoi olkansa ikeen alle ja palveli rukouksen kautta naisia päivien loppuun asti. Vielä vähän ennen pois lähtöä huomasin Tertun rukoilevan jonkun puolesta.

Hellevi oli varustautunut päiviin Jumalan sanalla ja otti myös mukaan oman elämänkokemuksensa taitavasti raamattutunteillaan. Me saimme olla mukana Hellevin tunneilla ryhmätyön että keskustelujen kautta. Pohdimme ja keskustelimme arvoista, asenteista ja koulutuksen merkityksestä, kulttuurin merkityksestä ja sen muutoksesta. Mikä on hyvää ja mikä huonoa muutosta?

Tulimme siihen lopputulokseen, että kulttuuri muuttuu aikojen saatossa samoin kuin yhteiskuntakin. Me muutumme sen mukana. Tärkeää on kuitenkin, että säilytämme kauniit tapamme ja arvomme, jotka ovat olleet romanien vahvuus ja tulisi olla edelleenkin.

Romanikulttuurin vahvuudet esille

Oli hienoa, että Fanni oli mukana päivillä. Hän toi esille, kuinka ennen jouduttiin pyytämään yösijaa ”kaajeilta” ja miten heidän kodeissaan tuli osata olla. Keskustelimme, miten kauniita tapoja tulisi viedä eteenpäin perheissä lapsille ja nuorille. Tulee ottaa huomioon ihmiset arvostaen toinen toistemme erilaisuutta.

Tärkeänä pidimme myös romanikielen opiskelun lisäämistä. Lapsille ja nuorille suositellaan romanikielen opintoihin osallistumista, jos se on vaan mahdollistuu koulussa tai kielipesässä.

Suosittelen kaikille tutustumista Suomen Romanien historia -teokseen, se avaa ymmärrystä menneestä ja antaa välineitä tähän päivään ja tulevaan.

Allekirjoittanut Tuula Lindberg luotsasi viikonloppua parhaan taitonsa mukaan ja sain nauttia yhteydestä ja yhteisöllisyydestä, joka on vuosisatojen saatossa ollut romanien turva.

Sunnuntaipäivänä söimme maukkaan lounaan ja heitimme hyvästit. Siunasimme toinen toisemme arkeen ja lähdimme matkaan rukouksien saattelemina.

FM. TUULA LINDBERG

Toiminnanjohtajan palsta

Toivon kipinöitä

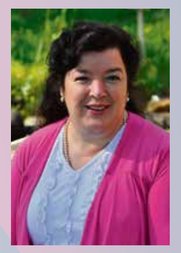

Romano Missio on vanhin ja jäsenmäärältään suurin valtakunnallinen romanijärjestö. Se mielletään selkeästi romanien asiantuntija- ja palvelujärjestöksi. Romano Mission toiminta on pysynyt tiivistahtisena. Meihin ottavat yhteyttä niin virkamiehet kuin tavalliset kansalaisetkin. Kyselyjä ja yhteydenottopyyntöjä tulee päivittäin puhelimitse sekä sähköpostitse. Kutsuja seminaareihin ja erilaisiin tilaisuuksiin saamme säännölliseen tahtiin. Tehtäväkenttämme on laaja. Jokaiselle riittää puuhaa, menemistä ja tekemistä.

Odotin, että joulun jälkeen työtahti rauhoittuisi vähän. Kun yhden asian saa hoidettua, muutama on jo valmiina odottamassa. Nyt on opittava organisoimaan ajankäyttöä ja tehtävien jakoa. Helposti käy niin, että unohtaa oman itsensä hoitamisen ja oma aika jää vähiin. Illalla kotona ovat vielä omat tehtävät ja odotukset. Tämä jatkuva kiire on työssä käyvien ihmisten kansantauti. Se vaatii ennen pitkää oman veronsa. Me olemme hyvästä tahdostamme huolimatta rajallisia. Emme selviä yksin kaikkien vaatimusten alla. Siksi on tärkeää ajoissa tunnistaa ja tunnustaa, että olen vain tavallinen ihminen, jonka tehtäväksi ei ole asetettu koko maailman parantaminen. Ei ole häpeää pyytää apua ja tukea. Koneet eivät korvaa toista ihmistä. Työstä ei saa tulla koko elämän sisältö. Tarvitsemme ystäviä ja toisiamme yhä enemmän. Ajatusten vaihto ja toisen ihmisen henkinen läsnäolo antavat voimaa ja auttavat jaksamaan. Kiireisestä työtahdista huolimatta pidän työstäni. Hyvä mieli tulee siitä, kun saamme jonkun vaikean asian hoidettua ja voimme auttaa ihmisiä erilaisissa elämäntilanteissa. On kannustavaa nähdä toivon kipinän syttyvän masentuneen ihmisen silmissä.

Lastensuojelutyö on vaativaa

Romano Mission tärkein toimintamuoto on yksiköissämme tapahtuva lastensuojelutyö. Se on vaativa tehtävä. Sijoitetut lapset ja nuoret tulevat usein moniongelmaisista perheistä.

Raskaat hyljätyksi tulemisen kokemukset jättävät jälkensä pieneen ihmiseen. Henkilöstöltä vaaditaan paljon jaksamista ja kykyä sopeutua erilaisiin tilanteisiin. Huostaan otettujen lasten vanhemmat ja lähisuku ovat myös henkilöstölle todellinen haaste. Vanhemmilla on paha olo ja huonouden tunne siitä, etteivät ole kyenneet huolehtimaan lapsistaan. Sitä tuskaa ja häpeää puretaan usein syyllistämällä ja valittamalla, että asiat on huonosti hoidettu. Joskus jonkun vanhemman kitkerä mielipide on, että vain rahan vuoksi lapsista pidetään kiinni. He vihoittelevat meille siitä, etteivät saa lapsiaan takaisin kotiin. Voi, miten ihanaa olisikin sulkea yksiköiden ovet ja ohjata lapset omaan rakastavaan ja huolehtivaan kotiinsa. Ikävä kyllä se ei ole käytännössä mahdollista.

On vanhempia, jotka eivät omien kipujensa vuoksi yksinkertaisesti kykene huolehtimaan lapsistaan, vaikka kuinka haluaisivat. Monien kohdalla perhe on hajonnut eikä paluuta entiseen ole. Taustalla ovat usein myös päihdeongelmat ja syrjäytyneisyys. Lapsensa menettänyt aikuinen tarvitsee myös tukea vapautuakseen syyllisyydestä ja häpeästä. Hänelle on valettava toivoa, luotava tukiverkostoa ja annettava mahdollisuuksia uuden alkuun. Monet vanhemmat pitävät lapsiinsa säännöllisesti yhteyttä ja saavat samalla hoidettua omaa kipuaan osallistuessaan sitä kautta lapsensa elämään.

Lapsi tarvitsee turvaa

Lastensuojelulain mukaan lapsella on oikeus turvalliseen ja virikkeitä antavaan kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen. Lisäksi hän on etusijalla erityiseen suojeluun. Varhaislapsuuden kasvuoloista määrittyvät pitkälti valmiudet elämän hallintaan ja oman itsensä terveeseen arvostamiseen. Lapsen perustarpeita ovat kiintyminen ja se että hänet huomioidaan yksilönä. Terve kasvu edellyttää fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista turvaa.

Tuula Lindberg

Naisten vuorosta Muutoksen vuoroon

Naisten vuoro oli viisivuotinen romaninaisvangeille kohdennettu kuntoutus-, ja kehittämisprojekti. Nyt se jatkuu Muutoksen vuorossa, jossa rakennetaan tietä vapauteen.

Vuonna 2009 Vanajan vankilan johtaja lähestyi Romano Mission työntekijää ja esitti tarpeen ja toiveen: Romaninaiset hyötyisivät paremmin vankilan kuntouttavasta toiminnasta, jos heillä olisi oman kulttuurin edustaja vankilassa töissä.

Romano Missio vastasi vankilalta tulleeseen haasteeseen ja sai järjestettyä viisivuotisen Raha-automaattiyhdistyksen rahoittaman projektin.

Projektin alkuvaiheissa kehitettiin romaninaisille oma kuntouttava toiminta, joka toteutuu ryhmätoimintana ja yksilötukityönä. VOIVA-toimintamalli muodostuu sanoista voimaannuttava, identiteettiä vahvistava ja vaihtoehtoja tarjoava. Nämä aiheet olivat niitä, joita halusimme tarjota vankilassa oleville romaninaisille.

Huomion keskipisteessä romaninaisvangit

Vuosina 2010–2014 toteutetun projektin keskiössä olivat romaninaisvangit, jotka olivat suorittamassa vankeusrangaistustaan Vanajan vankilassa. Projektin aikana luotiin toimintamalli, joka toimii romanityöntekijän vetämänä kuntouttavana toimintona nyt Vanajan vankilan Vanajan osastolla naisten avotalossa, Hämeenlinnan vankilassa sekä Pohjois-Suomen vankiloissa.

Projektin aikana on tehty kolme eri opinnäytetyötä sekä selvitys "Romaninaisena vankilassa". Linkit opinnäytetöihin ja selvitykseen löytyvät www.naistenvuoro.fi-sivustolta.

Naisten vuoro -projektissa on koulutettu rikosseuraamusalan työntekijöitä romanikulttuurin pääpiireistä sekä viety tietoa romaninaisvankien kanssa tehtävästä työstä. Koulutuksiin on osallistunut vankiloiden henkilökuntaa sekä arviointikeskuksen- ja yhdyskuntaseuraamustoimiston väkeä ympäri Suomea.

Tukea kaivataan jo vankilassa

Naisten rinnalla vankilan arjessa kulkemisen, Vanajan romaninaisvangeista tehdyn opinnäytetyön sekä Inka Jeskasen toteuttaman laajemman selvityksen pohjalta on todettava, että rikostaustaiset romaninaisvangit ovat pääsääntöisesti syrjäytyneet yhteiskunnasta sekä suurelta osin myös omasta yhteisöstään.

Romanikulttuuri elää monella tapaa murroksessa. Tukiverkot, jotka tulivat suuremmilta osin oman yhteisön sisältä, ovat poistuneet. Naisten vuoro -projektin avulla pystyimme kohtamaan romaninaisia, jotka muutoin olisivat jääneet kohtaamatta.

Projektin kautta kulkeneiden naisten tarpeisiin on pyritty vastaamaan arjessa. Heidän toiveitaan on huomioitu siinä määrin kun se on vankilassa ollut mahdollista.

Työssä havaituista romaninaisten tarpeista on käynnistetty Naisten vuoro- projektin jatkoksi Muutoksen vuoro – Rikostaustaisten romanien tukipolku vapauteen 2015–2016.

Muutoksen vuoro -projektissa kuljetaan vankilasta joko koevapauteen tai suoraan siviiliin vapautuvan romaninaisen rinnalla. Vankilassaolon aikana aloitettu yhteistyö projektin työntekijän ja vapautuvan välillä jatkuu suoraan siviiliin siirryttäessä.

Romanityöntekijä valmistelee yhteistyössä vankilan henkilökunnan kanssa naisvangin vapautumista ja luo kuntoutuspolkua vapauteen. Projektissa kehitetään vankilasta vapautuville ja vapautuneille romaninaisille suunnattuja tukitoimia sekä kehitetään edelleen Naisten vuoro -projektissa luotua toimintaa.

Tavoitteena saattaa oikealle tielle

Muutoksen vuoro -hankkeen ensimmäisessä vaiheessa rakennetaan toimintomalli, jolla rikostaustaisten romaninaisten osallisuutta yhteiskuntaan vahvistetaan lisäämällä luottamusta yhteiskunnan tuottamiin palveluihin.

Projektissa olevia romaninaisia ohjataan palveluiden pariin. Tavoitteena on vahvistaa elämänhallintaa ja hyödyntää asteittaista vapautumista. Hankkeen loppuvaiheessa kehitetty toimintamalli kirjataan kokonaisuudessaan yhdeksi käsikirjaksi. Kootut toimintatavat, jotka mahdollistavat toiminnan jatkuvuuden.

Toisena tavoitteena on lisätä rikosseuraamusalan henkilöstön tietämystä romanikulttuurista ja hälventää romaneihin liittyviä ennakkoluuloja. Samalla puututaan vankilassa ilmentyvään rasismiin ja edistetään vankilan henkilökunnan ja romaninaisten välistä kommunikaatiota.

Toiminnalla vahvistetaan vankiloiden monikulttuurista työotetta ja vähemmistöjen huomioimista vankiloiden arkipäivän työssä. Lisäksi tavoitteena on lisätä vankien välistä tasa-arvoa.

Tukihenkilötoimintaa ollaan käynnistämässä

Vapautuvien ja vapautuneiden romaninaisvankien tukemiseksi kehitetään myös romanikulttuuriin sopivaa tukihenkilötoimintaa. Tukihenkilötoimintaa lähdetään työstämään yhdessä eri yhteistyökumppaneiden, vankiloiden sekä yhdyskuntaseuraamustoimiston väen kanssa. Tukihenkilöiden mahdollisuus alkaa yhdyskuntaseuraamustoimistojen apuvalvojiksi selvitetään myös.

Naisten vuoro -projektin aikana kysyttiin haastatteluissa ja erinäisissä pöytäkeskusteluissa, mitä mieltä naiset ovat tukihenkilöistä, jotka olisivat rinnalla ja tukemassa siviilissä. Valtaosan mielestä olisi hyvä, jos jo vankeusaikana olisi joku ihminen nimetty tukihenkilöksi, ja että hän olisi portilla vastassa vapautumispäivänä.

Ilmiö on suhteellisen uusi romaniväestön keskuudessa. Romanit ovat aina huolehtineet vangeista, käyneet tapaamisissa, auttaneet taloudellisesti sekä tuoneet ruokaa avotalossa vankeusrangaistustaan suorittaville vangeille. Tänä päivänä osalla naisista on hyvin ohut yhteys omaisiinsa tai yhteyttä ei ole lainkaan. Omaisten osuuden paikkaavat monellekin vankitoverit, ja vankilan ulkopuolella päihteet sekä niiden tuomat ystävät.

TUULA BLOMERUS
projektikoordinaattori
palveluohjaaja

OLISIKO SINUSTA RINNALLAKULKIJAKSI VAPATUVALLE ROMANINAISVANGILLE?

Kartoitamme pääkaupunkiseudulla olevia vapaaehtoisia, jotka kokevat, että he ovat omassa elämässään vakaalla pohjalla ja haluavat lähteä kanssamme kokeilemaan ja kehittämään tukihenkilötoimintaa? Jätä yhteistietosi Romano Mission toimistolle (p. 09-3511 366 tai toimisto@romanomissio.fi), niin otamme sinuun yhteyttä ja kerromme lisää.

MUUTOKSEN VUORO

RAY TUKEE ray RAY STÖDER